

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Qvæstio XV. An plurium minorennium denunciatio faciat indicium ad
torturam?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

lib. 3. q. 51. numer. 38. & multos citans Binsfeld. d. concl. 6. in fin. & Farina. d. nu. 26. *summa namque fragilitas & leuitas est huius sexus, iuxta illud, quod Ciceroni tribuitur:*

- ” Crederatem ventis animam ne crede puellis.
 ” Namque est feminea tutior aura fide.
 ” Quid leuius pluma? puluis: quid pulvere? ventus:
 ” Quid vento? mulier: quid muliere? nihil.

QVÆSTIO XIV.

An denunciations feminarum tum magis fidem faciant, quando non adsunt testimonia virorum in contrarium?

VIBUSDAM videtur non videri earum fidem magis, augeri, quandoquidem mulierum conditio spectanda sit. l. 3. §. tum agi & §. qua argumenta d. de test. Alij vero, pro affirmatiua a deo exierte scribunt, vt negent se videre quid obstat. Quia quod in 13. quaestionis responsione dictum, denunciationibus faminarum plurium, nempe trium vel quatuor in ordine ad torturam credi: id intelligendum, si nihil illis præter sexum obstat: obstat autem illis præter sexum multum per omnem modum, si in contrarium sint indicia, præsumptiones aut testimonia siue virorum, siue faminarum: adeo vt si essent vel viri vel feminae, à quibus probabiliter exculparetur denunciatus: nec sex quidem faminis vnã complice denūciantibus, in ordine ad torturam credendū sit. Igitur plus fidei obtinet, nullis viris contrariū testantibus. Quid si dicamus, secundum se intrinsece, & intensiue fidem tum non auge-

A ri: sed ab intrinseco tantum & extensiue, quatenus omni obstaculo remoto, ratio naturalis dicat, plus credendum faminis hoc casu?

QVÆSTIO XV.

An plurium minorennium denunciatio faciat indicium ad torturam?

NOTANDVM primo non posse minorennis, ne in exceptis quidem criminibus testificari nisi sint eius ætatis, vt iam aliquomodo possint torqueri, iuxta Marfil. in l. de minore n. 11. d. de quasi & Carer. in praxi crimin. Notandum 2. minorennium varios esse gradus ætatis: nam nomen porrigitur vsque ad annum xxv.

Dico primo minorennis qui habet annum ætatis vice simum, in criminalibus omnibus est testis idoneus. arg. à contrario l. in testimonium d. de test. tenent glos. in l. iniusti d. eod. Spec. & ibi Ioan. And. tit. de testib. §. num. 34. communem & practicatam esse, & qui contradixere in aduertenter locutus, scribit Farina. q. 58. num. 19. & 21.

Dico secundo si sit minor viginti annis, sed iam est pubes, sunt varia Doctorum sententia.

Prima est, talem non esse idoneum testem in criminalibus, nisi in defectu aliorum testium, quando ex natura rei alij testes haberi non possunt, secus si ex accidenti fiat, quod alij nequeant haberi. Sic post Host. & Bald. Alex. conf. 64. num. 1. Specul. & ibi Ioan. Andr. d. loco. 1. in l. 1. c. de sum. Trin. num. 50. & in l. fin. c. de indign. Marfil. conf. 11. num. 5. & conf. 162. num. 5. & conf. 127. n. 9. & multi alij referant à Farina. d. q. 59. nu. 10. Secunda sententia fuit Guidonis de Suzaria hoc verum esse in accusatore producē-

te, non

te; non vero quando iudex ex officio procedit, præsertim in defectum probationum: tunc enim posse iudicem puberum minorennium testimonia recipere, seqq. hanc Alberi Florian. & Iacobin. à Sancto Georgio in d. l. in testimonium. Angelus de Aretio in verb. comparuerunt numer. 13. Marsil. in l. de minore D. de quæst. num. 24. Blancus de iudic. n. 349. & alij apud Farinac. supra numer. 37. hæc sententia est verior, & receptor, quo ad crimina non excepta. nam in criminibus exceptis atrocibus & occultis (quale est nostrum) quando desunt alia indicia. indistincte verum puto quod puberum testimonia recipiantur ad torturam. quia tunc in his eorum persona habetur pro integra & omni exceptione maiore, est præxi recepta sententia, suam tuentur ex d. l. de minore in prin. Alberti. in d. l. in testimonium. Ias in l. fin. colum. vltima C. de indign. Gigas vbi supra quæst. 12. & alij apud Farinac. supra. num. 22. 29. & 34.

Concl. 2

c

Concl. 3

Si vero non sint puberes, sed pubertati proximi, tunc licet excludantur in alijs, admittuntur tamen in criminibus exceptis. Pubertati proximi sint nec ne, id pendet à iudicis arbitrio, quia non idem omnibus est terminus pubertatis, nec eadem tempestiuitas. hoc communius recipi post Couarr. Duenas, & alios docet Iacob. Meno. h. cas. 57. num. 44. de arb. iud. prior pars conclu. probatur l. 3. §. le. Julia & l. in vlti D. de test. in §. sed nec pupillus. l. ex libero §. 2. D. de quæst. ratio quia impubes iurare nequit l. qui iurasse in prin. D. de iure iur. & l. 4. D. de in lit. iur. nec potest torqueri in caput alterius. d. l. ex libero. §. 1. adeo ut eius testimonium, etiam non apponente parte, pro nullo sit habendum: Ang. in §. 1. numer. 3. Auth. de test. Marsil. in l. de minore numer. 22. D. de quæstionibus. Nisi in casu, mortis Domini occisi in domo

A l. 1. §. impuberi D. ad Syllan. aut si iudex ex officio suo dictum impuberis assumeret: quod licet, propter d. §. 1. negarint Alex. conf. 64. lib. 1. & Cagnol. in d. l. 2. §. item impuberes, contendunt tamen Specula. & Ioan. Andr. d. tit. de test. vers. item excipitur quod est impubes num. 34. Bald. Alberi. Florian. & Iacobin. in d. l. iniusti. & in d. l. testimonium, quorum sententia & in scholis & in tribunalibus receptor est, teste Farinacio supra num. 37.

B Posterior pars concl. de criminibus exceptis, est plane communis, & probatur ex l. de minore prin. D. de quæst. vbi late Mars. Decus autem & Cagnol. in lib. 2. §. item Imp. D. de reg. iur. Gigas d. q. 12. num. 4. Si henk de testibus num. 13. vers. nisi agatur. Farinac. supra. 9. q. 58. num. 22. quod introductum ob criminum horum atrocitatem, & tum ab his iuramentum exigi posset: & deberent, modice tamen, torqueri. Farinac. q. 41. nu. 102. & 103.

C Impuberes sed maiores nouem annis, quia iam doli capaces, si iudicis animus id fert, & censuerit sibi eos torquendos: torqueri poterunt, & ad denunciandum in criminibus exceptis recipi.

D Quod torqueri possint virga, ferula, vel tormento Sibillorum, id docet Farina. q. 41. num. 16. quod hoc à iudicis arbitrio pendeat, Clarus d. q. 24. nu. 16. Brun. de iudic. & tort. p. 2. q. 4. nu. 16. Capric. decis. 130 numer. 55. quod possint recipi, volunt, Bart. & Marsil. in d. l. de minore D. de quæst. glos. in d. l. iniust. Crocius tract. de testibus tit. in causis crimin. qui testes admit. numer. 72. & ibi Montada in addit. litt. I. & numer. 70. & Alberic. de test. rub. quando testes resellantur rar. defect. persona nu. 20. & Gigas d. q. 12.

E Si vero nondum inchoarunt annum nonum, nec torqueri villo modo, nec ad-

d

Concl. 4

e

Concl.

multi vnquam poterunt, ad iurandum, aut denunciandum: hoc receptius est. ita post Fran. Marcum Baiardus supra nu. 109. qui ad idem allegat Bolognini. & Foller. & Brunum, ad q. 64. nu. 67. cum sequi ratio, quia necdum satis intelligunt quid deponant, ideo iurijurando, torturæ, & nominationi defectus naturalis resistit.

f
Conc. 6.

Quando minorennis admittitur ad deponendum in ordine torturam, non sufficit vnus testimoniam, sed requiritur saltem duorum. De hac re sententias refert, nec tamen decedit vtra verior, Baiardus ad d. q. 24. à num. 107. & citat Marsil. in pract. §. diligenter. num. 8. loquentem in num. singulari: quod si bene citat, censeo, impuberi, positum indefinite. Aperte duos requirunt communiter. Alberi. in d. l. testimonium Grammat. conf. 45. num. 21. Moncada supra num. 70. ipse Marsil. in l. infans col. pen. vers. etiam illud dictum. D. ad leg. Corn. de sicar. & Boer. decif. 261. qui duo vltimi scribunt se sic practicasse, & intelligendi ambo de infantibus saltem doli capacibus. probatur, primo concl. quia minoris testimonium in nostro proposito aliquid valet & probat: ergo plurius plus valet & probat, vt minimum ad semiplenam probationem: quæ ad torquendum sufficit. Deinde vnus testimonium si accedat, aliud indicium valet ad torturam: sed accedens secundi minorennis testimonium, nouum indicium est. Dicitur in quæst. ad torturam: quia non sufficere duorum testimonia ad condemnationem, licet indicium faciant, putandum. Sic precise gloss. Bald. & alij in d. l. multi specul. & Ioannes And. supra Bart. in d. l. de minore. & in d. l. ex lib. §. 1. & in l. 2. §. quo obseruari nu. 11. C. de iur. cal. Gloss. Barth. Ba. d. Salicet. Angel. Alex. & Ias. in l. fin. G. de indign. quod verum, quo ad pœnam ordinariã

g

A nam quo ad extraordinariam possent sufficere, & sic admitto contrariam sententiam affirmatiuam, qua fuit Alberi. in testimonio. Marsil. in d. l. de minore 28. & in l. infans n. 46. D. de sicar. & in §. diligenter sub num. 81. Grammat. conf. 45. num. 21. Farinac. supra num. 33.

QVÆSTIO XVI.

An verisimilitudo denunciationis ab vno tantum facta, sit sufficiens ad miniculum, vt procedi possit ad torturam.

B

Non puto quæstionem proponi de nominante, cui duntaxat obstat singularitas, quod sit vnus: nam talis & si sit vnus, est vnus omni maior exceptione, & proinde facit semiplenam probationem: ideo de hoc verisimiliter denunciante, non est dubitandum, esse sufficiens ad miniculum. Sed quæstio procedit de singulari cui alij adsunt defectus, vt pote quia est minorennis, infamis, &c.

C

Porro sicut in verisimilitudo testimonij plurimum detrahit fidei ad vim eius infringendam. Nam vti testantur in verisimilia, numerus non supplet fidem, Farinac. q. 62. nu. 320. Mascard. de probat. concl. 1358. nu. 13. nec iudex debet credere non verisimilia deponentibus, Innoc. in c. quia verisimile est de praesump. Marsil. in l. 1. §. in criminibus. numer. 35. D. de quæst. & in Rep. rub. de probat. numer. 108. quia quod non est verisimile speciem habet falsitatis: adeo vt confessio non verisimilis non noceat confitenti. arg. tex. in l. §. Diuus Seuerus & in §. si quis vltro D. de quæst. Bald. in l. si quis in hoc genus C. de Episc. & cleri. num. 3. Petrus Ancharan. conf. 24. col. 1. Sic è contra magnã vim habet verisimilitudo, adeo vt potius credatur paucio-

D

E

ribus